BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

Anul al 55-lea
12 Pagini

EXEMPLARUL { În România 3 lei / În [illegible] 6 lei

Nr. 260 Sâmbătă 24 Septembrie 1938
12 Pagini P I I I I

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. 120. 288/932

ABONAMENTE
IN ȚARA
Lei 200 pe 3 luni
Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80
In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

UNIVERSUL

ABONAMENTE
IN ȚARĂ pe un an la
UNIVERSUL COPIILOR
ZIARUL CĂLĂTORIILOR,
VESELIA, RADIO UNIV.
și UNIV. LITERAR câte 220 lei
ILUSTR. ROMÂNĂ
și UNIV.-SPORT
câte 500 lei

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar:
„UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

DIRECTOR
ȘI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

O primejdie neglijată

Vechiul Regat și în deosebi anumite centre orășenești, muntene și dobrogene, formau, cu mult înainte de unirea cea mare, un debușeu bine cunoscut pentru plasarea brațelor disponibile de muncă, pe care le ofereau ținuturile transcarpatine. In deosebi satele din ținutul Făgărașului și al Brașovului ne trimeteau anual importante contingente de elemente muncitoare, care erau foarte căutate în serviciile domestice și pe la gospodăriile moșierești. După unire, exodul transilvănenilor — femei și bărbați — în căutare de angajamente în centrele Vechiului Regat și mai ales în Capitală a sporit considerabil, neîntârziind să se generalizeze la populațiile din toate ținuturile transcarpatine, pentruca, în anii din urmă, același proces să se observe și în rândurile populației din celelalte provincii: Bucovina și Basarabia.

Rolul economic și social al acestui flux și reflux, continuu, de elemente muncitoare nu este de disprețuit. Odată cu serviciile reale prestate celor cari îi angajează, folosul este destul de important și pentru cei angajați, atunci când sunt elemente strângătoare și chivernisite.

Economiile agonisite din simbrie sunt trimise de obicei celor rămași acasă și cu ele cei gospodari își cumpără ba o bucată de pământ, ba loc de casă sau vite de muncă și unelte de câmp, își clădesc casă sau încropesc zestre pentru fetele de măritat.

Din păcate, însă, cei cari aveau căderea să ia sub veghea și ocrotirea lor acest proces nu i-au acordat importanța cuvenită și odată cu înmulțirea solicitatorilor și mai ales solicitatoarelor de servicii, tot timpul lăsați la voia întâmplării, au început să apară semnele pierzaniei lor morale și materiale. Contactul cu elementele corupte din mediul marilor centre orășenești, gustul pentru cochetărie, risipă și petreceri destrăbălate au slăbit resorturile morale ale acestor elemente rurale flotante infiltrate în viața orașelor, înstrăinându-le cu încetul de familia și satul lor, pentru a spori astfel armata desrădăcinaților, a vițioșilor, a desmoșteniților soartei. Așa se explică proporțiile nemaipomenite pe care le-au luat la noi în anii din urmă, în rândurile acestei categorii, prostituția, bolile venerice, alcoolismul și criminalitatea.

Dar, în cadrul acestor triste stări de lucruri, vrem să semnalăm aci o nouă primejdie apărută la orizont. Mulți din vilegiaturiștii stațiunilor noastre balneo-climatice au luat cam de multă vreme obiceiul ca, după terminarea curei, să ducă cu ei, la oraș, copile de țărani între 10—15 ani, cu vorba fie că le ia de suflet, fie că le angajează pe îmbrăcăminte și mâncare până vor prinde rostul treburilor gospodărești.

Unii o fac, netăgăduit, cu cele mai bune intenții, în speranța că din copila de 10-15 ani vor izbuti să facă și să-și apropie mâine un bun și credincios ajutor, așa cum nu se mai poate întâlni printre slugile de azi, cu legături și năravuri păcătoase.

Dar sunt și din aceia—mai ales străini de neamul nostru — cari, momind pe bietele copile— orfane, sau având părinți răi ori sătule de sărăcie — cu deșertăciunile vieții de oraș, le făgăduesc marea cu sarea, pentru ca, odată ajunse în stăpânirea lor, să fie exploatate fără milă și, la cel dintâi prilej, svârlite în stradă, la îndemâna traficanților de carne vie.

S'au întâmplat asemenea cazuri cu fete luate din satele din vecinătatea Govorei, unde, din cauza lipsei pământului de cultură, sărăcia este crâncenă, împingând chiar pe copii să-și ia lumea în cap și să-și încerce pe alte meleaguri norocul.

Semnalând această risipire din an în an mai sporită a copilelor de țărani, alese de altfel pe sprinceană printre cele mai istețe și mai drăgălașe, vrem să atragem atenția celor în drept asupra primejdiilor care le pasc în vârtejul vieții de oraș, atunci când nu se exercită nici o veghe la achiziționarea lor și nu se cere nici o garanție morală sau materială, nici măcar un act de angajament autentic, celor cari le smulg familiei și mediului firesc, spre a le întrebuința în serviciile lor.

Grija de copiii neamului trebue să ocupe primul loc în inimile noastre, cum și în osteneala de a-i vedea săltați deasupra nevoei, bine îndrumați și la adăpost de tot ce le poate primejdui sănătatea trupului și a sufletului.

Greutatea cuvântului

de I. VION

Toți cei cari au făcut istoricul fazelor prin care a trecut războiul cel mare au insistat asupra valorii pe care a avut-o cuvântul în serviciul războiului, atât cuvântul pus în slujba cauzei naționale — potrivit indicațiunilor conducătorilor fie cărui neam — cât și cuvântul întrebuințat în propaganda perfidă ce servea cauza vrăjmașului.

Nu numai la noi, dar și în alte țări care n'au intrat dela început în iureșul cruntului război, mințile cetățenilor din statele neutre erau asaltate sistematic cu versiuni care aveau aparența unor știri obiective, dar care în fond aveau un țel precis, fie de a semăna panica într'o tabără, fie de a creia înșelătoare iluzii altei tabere. Se creiau curente de opinii bazate pe informații tendențioase și mult timpul lipsită de posibilitatea controlului era indusă în eroare.

Cine dintre cei cari au trăit vremurile de acum 20 de ani, nu-și amintește de acel război al vorbelor menit să creeze o anumită stare de spirit, război pornit din surse unde arginții își aveau rolul lor?

Strategii militari moderni în lucrările lor recente dau o atenție deosebită acestei arme pusă în slujba războaelor: cuvântul.

Intr'un capitol special din volumul „Dacă războiul ar izbucni..." al maiorilor americani Ernest Dupuy și Fielding Eliot sunt scoase în evidență pericolele ce reprezintă pentru orice națiune insinuanta propagandă a știrilor tendențioase:

(Continuare in pag. 2-a)

D. Chamberlain își ia rămas bun la Berghof dela generalul Keitel, șeful statului major german, după întrevederea cu cancelarul Hitler (dreapta).

Cehoslovacia a primit propunerile franco-britanice

In urma demersurilor stăruitoare făcute la Praga, guvernul n'a făcut nici o rezervă

Praga, 21 (Rador). — Agenția Ceteka transmite următorul comunicat oficial:

Astăzi, la ora 17, d. Krofta, ministrul afacerilor străine, a primit pe miniștrii Franței și Marei Britanii, cărora le-a dat în numele guvernului răspunsul la demersul lor colectiv făcut azi dimineață la ora 2, pe lângă președintele Republicei.

Remiterea notei fusese prevăzută pentru după amiază. Ea a trebuit însă să fie întârziată din cauza unor noui dificultăți care se spune, nu mai aveau ca obiect ansamblul hotărîrilor dela Londra, ci un punct de detaliu și care au făcut necesare schimburi de vederi suplimentare între guvernele interesate.

Acest schimb de vederi a format la ora 14 obiectul unui demers conjugat franco-englez, al patrulea în ordine în ultimele 24 de ore.

In cercurile competente cehoslovace se declară că această notă constitue o acceptare a propunerilor anglo-franceze, fără să cuprindă rezerve

Textul notei nu se cunoaște încă

Praga, 21 (Rador). — Guvernul din Praga a publicat următorul text:

Guvernul Cehoslovaciei a fost pus sub presiunea irezistibilă a guvernelor din Londra și Paris. El a fost silit, plin de durere, să adopte propunerile elaborate la Londra.

Corespondentul agenției D. N. B., care transmite această știre, arată că o confirmare a textului la ministerul afacerilor străine nu poate fi obținută.

SE DESCHID NEGOCIERI

Praga, 21 (Rador). — Comunicatul oficial relativ la răspunsul guvernului cehoslovac la demersurile franco-britanice este însoțit de următoarea notă redacțională a agenției Ceteka:

Prin prezentul răspuns se deschid negocieri asupra modului de a proceda atunci când va fi vorba de realizarea concretă a propunerilor pe care guvernele francez și englez au socotit necesare să le facă guvernului cehoslovac.

rele regat al Boemiei. Ei s'au prezentat acum câteva zile la Beneș și i-au oferit spiritinul. Să ia azi afacerile în mână. Va fi mai bine pentru republica pe care democrații au distrus-o". „Lucrătorii vor ieși din uzine — spunea altă persoană —, vor veni cu noi și vom pleca apoi pe front".

Cei mai numeroși însă sfătuesc pe manifestanți să rămână calmi, expunându-le primejdia unor violențe care ar putea provoca o intervenție militară.

La ora 19, manifestația patriotică depe piața Venceslas continua cu o amploare crescândă. Un copil, fluturând un drapel național, este purtat pe umerii mulțimei, care cântă imnul cehoslovac și ridică brațul drept jurând credință republicii. Manifestanții strigă: „Să ne apărăm frontierele, să ne apărăm frontierele!"

Bărbații și femeile plâng de emoție.

Manifestanții se îndreaptă în ordine în direcția castelului, reședința președintelui Beneș. In jurul castelului însă mulțimea este împrăștiată fără incidente.

La ora 20,15 o mulțime de zece sau cincisprezece mii de persoane ocupă cartierul din jurul legației germane. In jurul clădirii legației un detașament de poliție împiedecă orice acces al manifestațiilor.

In piața Sf. Nicolae poliția călare este nevoită să intervină cu sabia scoasă pentru a împrăștia pe manifestanți. Două sau trei automobile străbat fără încetare piața, sunând din claxoane, pentru a înăbuși strigătele.

In cazarma vecină soldații au primit ordinul să nu se arate. La adresa Germaniei nu se aude niciun strigăt jignitor. Mulțimea se mărginește să fluere.

Proclamația guvernului cehoslovac către țară

Mari manifestații patriotice la Praga

Serviciul telegrafic special al „Universului"

Praga, 21 (Radio-Central). — La ora 7 jum. seara posturile de radio din Cehoslovacia au difuzat următoarea declarație a guvernului:

„Criza cea mare prin care trece Europa de câțiva ani și-a ajuns punctul culminant în ultimul timp în Europa centrală.

După 20 ani de liniște, ordine și pace, statul nostru a fost greu lovit de efectul crizei din Europa centrală. Sub influența curentului dinamic politic din vecinătate, am devenit un stat amenințat, care se afla în situația de a se apăra prin propriile lui mijloace împotriva unui adversar cu mult mai puternic.

După războiul mondial a trebuit să ne bazăm pe sprijinul prietenilor noștri. Din nenorocire, în momentul când criza cea mai mare s'a apropiat de noi și am fost amenințați cu forța, s'a dovedit că această criză este de așa natură, încât prietenii noștri ne-au dat sfatul să cumpărăm liniștea și pacea prin concesiuni și jertfe, deoarece ei nu ne pot veni în ajutor.

Deoarece ne amenință distrugerea păcii și a statului nostru, cele două mari puteri, Franța și Anglia ne-au atras atențiunea asupra pericolului și ne-au forțat prin toată puterea autorității lor să ne hotărîm a asigura liniștea și securitatea amenințată prin concesii teritoriale. Franța și Anglia, prezentându-ne propunerile lor, au dovedit pe baza prezumțiilor că numai prin aceste jertfe, independența națiunii cehoslovace, azi atât de amenințată, va putea fi salvată. Factorii noștri constituționali au dorit ca diferendele cari au fost întrebuințate ca paravan pentru acțiunea îndreptată împotriva noastră, să fie aduse în fața tribunalului internațional de arbitraj. Acestei dorinți a președintelui Beneș și guvernului cehoslovac nu l s'a dat curs.

In demersul comun pe care reprezentanții diplomatici ai Angliei și Franței l-au făcut pe lângă președintele Beneș în cursul nopții, guvernul francez și cel englez au comunicat celui cehoslovac că această soluție nu va evita un conflict și că Franța și Anglia nu pot veni în ajutorul Cehoslovaciei, în cazul unui atac al Germaniei, care se va produce dacă Cehoslovacia nu va da imediat aprobarea ei în principiu pentru cedarea către Reich a teritoriilor cehoslovace locuite de germani. Rusia nu putea să intervină pe cale militară în favoarea Cehoslovaciei decât împreună cu Franța. Fără Franța, Rusia nu putea veni în ajutorul Cehoslovaciei, decât în cazul când Germania ar fi fost declarată agresoare de către Societatea Națiunilor. Din aceste motive, noi ne aflam în fața pericolului unui război, care nu amenința numai întinderea de azi a statului nostru, ci chiar însăși existența națională a cehilor și slovacilor într'o unitate comună și nedespărțită.

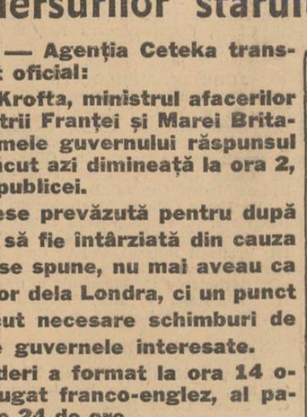

D. EDUARD BENEȘ
președintele Republicei Cehoslovace

Guvernul este ferm hotărît să mențină liniștea prin toată forța și puterea lui și să apere independența și libertatea națiunii, cu orice preț, în condițiunile cari au fost acum creiate.

Președintele Beneș și guvernul cehoslovac n'au putut face altceva decât să accepte propunerea celor două mari puteri ca bază pentru atitudinea lor viitoare. Nu ne-a rămas altceva de făcut, fiindcă ne-am pomenit singuri.

Guvernul va conduce mai departe statul în noile condițiuni de viață și crede că parlamentul, care va fi convocat, va aproba, în numele națiunii, această gravă decizie, după ce va fi examinat cauzele acestei lovituri a soartei. Guvernul cunoaște prea bine și împărtășește din tot sufletul lui sentimentele, agitația și emoția națiunii. El însuși este ferm convins că cu ajutorul tuturor forțelor militare și morale ale națiunii, statul cehoslovac va fi oțelit și va reprezenta mai departe moștenirea glorioasă a trecutului.

Guvernul, împreună cu întreaga națiune, va apăra libertatea și independența scumpei noastre patrii, în noul ei cadru și întărită prin rezistența și dragostea cetățenilor ei. Vom rămâne la postul de veghe pentru tratativele viitoare, totdeauna ferm decișî și gata în caz de nevoe să apărăm statul și

D. CAMIL KROFTA
ministrul de externe cehoslovac

națiunea noastră cu viața și cu averea noastră. Nu am lăsat și nu vom lăsa nici acum și nici în viitor ca cetățenii noștri să piară".

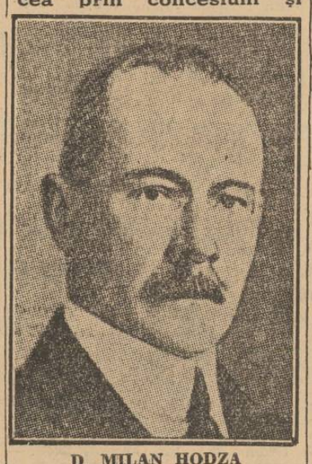

D. MILAN HODZA
prim-ministrul Cehoslovaciei

Mari manifestații patriotice

Mulțimea își păstrează totuș calmul, neprovocând nici o turburare

Praga, 21 (Rador). — **Corespondentul agenției „Reuter" transmite:**

Se anunță din sursă oficială că răspunsul guvernului ceh este o acceptare completă a recomandărilor anglo-franceze, fără nici o rezervă sau stipulațiune.

Totuș, răspunsul se termină printr'un apel în care se arată că, dacă Cehoslovacia va fi atacată, guvernul speră ca Marea Britanie și Franța să vină în ajutorul său.

In cursul serii au fost manifestații pe străzile capitalei.

Corespondentul agenției „Havas" arată că mulțimea striga: „Trăiască armata!", „Vrem dictatură militară!"

In fața imobilului în care este instalat ziarul „Ceske Slovo" numeroși bărbați și femei s'au adunat strigând: „Trăiască generalul Sirovy".

La ora 17 câteva mii de persoane au defilat pe lângă statuia Sf. Venceslas, patronul Boemiei, cântând imnul național și imnul „Haideți slavi!"

Din balcoanele cafenelelor în general situate la primul etaj, clienții aplaudau și aclamau mulțimea, care răspundea prin strigăte.

Mulțimea își păstrează calmul

Detașamente de poliție destul de importante asistă la aceste manifestații și asigură trecerea tramvaelor. In nici un moment însă polițiștii nu au avut nevoe să intervină, într'atât rămân cehii de credincioși spiritului de disciplină, chiar și în explozia sentimentelor lor.

Pe bulevarde oamenii își treceau din mână în mână o foae care lansa următorul apel: „Păstrați-vă calmul! Priviți informațiile ce vă ajung în mâini cu gândul că dacă avem o armată puternică ne putem apăra contra oricărui inamic. Toți cei care speră în turburări interne vor fi decepționați. Disciplina poporului nostru este cea mai bună garanție a unui viitor mai bun pentru el".

Cortegiul manifestanților s'a îndreptat apoi spre cartierul legațiilor, continuând să scoată strigăte. El a defilat în ordine prin fața legației britanice, fără să aibă nici un moment o atitudine ostilă. Până seara nu se semnalase nimic în cartierul legației franceze.

Deși manifestațiile durau de șase ore nu se semnala nici un incident.

Contra democrației

Corespondentul agenției Havas înregistrează discuțiile unui grup de vreo zece persoane, lângă care se afla din întâmplare pe stradă. „Trebue să isprăvim cu democrația, a spus una din aceste persoane. Aristocrații au construit odinioară ma-

APELUL MINISTRULUI PROPAGANDEI

Praga, 21 (Rador).— *D. Vavrecka, ministrul propagandei, a rostit un discurs la radio, pregătind populația pentru înțelegerea evenimentelor.*

După ce a evocat figura lui Masaryk și a invitat populația să tragă un învățământ reconfortant din istoria sa, d. Vavrecka a anunțat că guvernul s'a hotărît să facă concesiuni teritoriale, conform dorinței exprimate de Franța și Anglia și pentru a evita o sângeroasă hecatombă.

„Ca un mare sfânt, crucificat pentru mântuirea omenirii, a încheiat ministrul, — Cehoslovacia s'a sacrificat pe altarul Europei. Națiunea va intra într'o nouă fază a istoriei, cu fruntea sus, cu elanul necesar pentru un nou efort militar al țării".

Guvernul cehoslovac va cere adeziunea Adunării Naționale

Praga, 21 (Rador). — Un comunicat transmis prin radio la Praga anunță apropiata convocare a Adunării Naționale, în fața căreia guvernul va apăra adeziunea sa la proiectul dela Londra.

In corpul ziarului:

Polonia și Ungaria formulează pretenții similare

PACEA A FOST SALVATĂ!

Sacrificiul Cehoslovaciei

Conducătorii Cehoslovaciei, în prima fază a crizei, au avut încredere deplină în aliații săi, nu numai cu privire la angajamentele și obligațiile ce le-au luat ei în cazul unei eventuale agresiuni a Germaniei, ci pentru că politica lor era bazată pe respectul tratatelor puse în aplicare, în interesul menținerei actualului statut teritorial al Europei centrale și al asigurării păcii.

Germania însă a manevrat în așa mod, în cât a transformat o chestiune de ordin intern — cum a fost aceea a minorității germane din Cehoslovacia — într'o problemă de ordin extern și astfel criza cehoslovacă a fost complicată și agravată, creindu-se un pericol de război iminent.

Acest pericol a determinat o acțiune diplomatică inițiată de Anglia și la care s'a asociat și Franța. Voind să salveze pacea cu orice preț, d. Neville Chamberlain, primul ministru al Angliei, a avut întrevederea sensațională dela Obersalzberg cu d. Hitler, care a fost urmată de întrevederea dela Londra dintre șefii guvernelor și miniștrii de externe ai Franței și Angliei, când s'a stabilit acordul dintre cele două puteri în ce privește rezolvarea problemei cehoslovace prin satisfacerea cererilor formulate de Germania. După aceea, în cursul nopței și zilei de Miercuri s'au făcut demersurile miniștrilor Angliei și Franței, la Praga, pentru obținerea adeziunei Cehoslovaciei la acel acord.

Cehoslovacia a fost pusă în alternativa următoare: ori, acceptă condițiile în care s'a încheiat acordul dela Londra, în interesul superior al păcii, prin sacrificiile teritoriale ce i s'au propus și impus; ori, le respinge în bloc, ca fiind împotriva suveranității și independenței sale și ating integritatea sa teritorială.

Alternativă dramatică, căci nu cu inima ușoară, un stat, oricât de mic și slab ar fi

(Continuare in pag. 2-a)

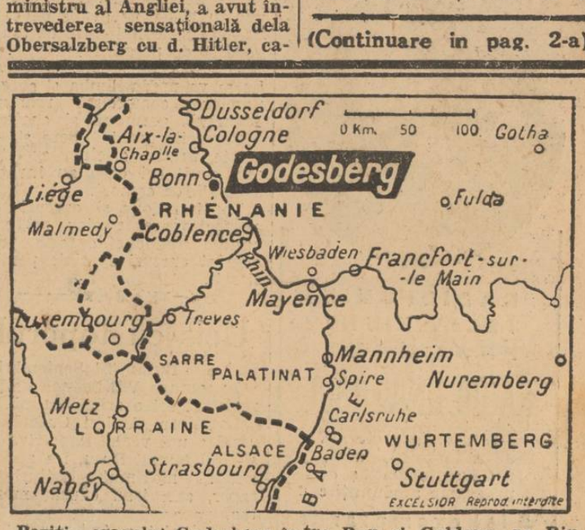

Poziția orașului Godesberg între Bon și Goblenz, pe Rin.